

Przedmiotowe Zasady Oceniania

Historia, klasa ósma

Szkoła Podstawowa im. C. K. Norwida w Dąbrówce

Celem oceniania ucznia jest:

- aktywizowanie go do nauki i motywowanie do dalszej pracy,
- obserwowanie i wspieranie jego rozwoju,
- informowanie o poziomie osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- pomoc w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- powiadamianie rodziców (opiekunów), nauczycieli, wychowawców, władz szkolnych o postępach, trudnościach i specjalnych uzdolnieniach ucznia.

Uczeń powinien być oceniany systematycznie przez cały okres nauki. Kontrola i ocena stopnia opanowania materiału obejmuje materiał, który został opracowany na lekcjach i jest ujęty w podstawie programowej. Pozwoli ona na wykrycie luk, opóźnień i błędów w wiadomościach, umiejętnościach i postawach ucznia.

Kontroli i ocenie podlegają prace pisemne, wypowiedzi ustne, prace praktyczne oraz aktywność:

1. Prace pisemne:
 - odpowiedzi na pytania,
 - rozwiązywanie wskazanych zadań, wykonywanie ćwiczeń,
 - sprawdziany, testy,
 - kartkówki.
2. Wypowiedzi ustne:
 - kilkudzaniowa wypowiedź,
 - udział w dyskusji,
 - prezentacja pracy własnej lub grupy.
3. Prace praktyczne:
 - wytwory ucznia np. albumy, słowniki, praca plastyczne,
 - gromadzenie i segregacja materiałów,
 - posługiwanie się mapą, atlasem, słownikiem, tekstem źródłowym
 - wykonywanie ćwiczeń w zeszytach ćwiczeń (w klasach które z niego korzystają) lub na kartach pracy,
 - tworzenie notatek.
4. Aktywność:
 - współpraca w grupie,
 - samokształcenie,
 - wykonywanie dodatkowych zadań.

Ocenie podlegają:

- sprawdziany wiadomości, testy (obejmują materiał z działu, trwają 45 minut, zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem)
- odpowiedzi ustne w klasie VIII z 3 ostatnich lekcji,
- kartkówki (mogą być niezapowiedziane, obejmują materiał w klasie VIII z 3 ostatnich lekcji) kartkówki zapowiedziane mogą obejmować materiał z większej liczby lekcji,

- aktywność na lekcji (5 plusów – ocena bardzo dobra, 5 minusów ocena niedostateczna; na wniosek ucznia można dokonać przekonwertowania mniejszej liczby plusów np. dwóch czy trzech na ocenę – np. dop. lub dost.)
- prowadzenie zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń (w klasach, gdzie jest stosowany)
- dodatkowe prace np. referaty, wywiady, prezentacje multimedialne, plakaty itp.
- projekty edukacyjne,
- udział ucznia w konkursach.

Ocena śródroczna i roczna

Ocenę śródroczną i roczną wystawia się na podstawie ocen cząstkowych zdobytych w czasie półrocza (roku szkolnego). *Ocena śródroczna (roczna) nie jest średnią arytmetyczną ocen cząstkowych.*

Aktywność uczniów podlegających ocenianiu na lekcjach historii

Oceniane umiejętności	Aktywność ucznia podlegająca obserwacji i ocenie	Narzędzia oceny
Pisanie	Referaty Sprawdziany pisemne Kartkówki	Kryteria oceny prac pisemnych Kryteria sprawdzianów
Mówienie	Wypowiedzi ustne na lekcjach Udział w dyskusji	Kryteria wypowiedzi ustnej Obserwacja
Współpraca w grupie	Praca w grupach na lekcji	Obserwacja Karta oceny pracy w grupie Karta samooceny
Posługiwanie się terminami historycznymi	Wypowiedzi ustne Prace pisemne	Kryteria wypowiedzi ustnej Kryteria oceny prac pisemnych
Posługiwanie się mapą i atlasem	Wypowiedzi ustne Prace pisemne Zadania praktyczne	Kryteria wypowiedzi ustnej Kryteria oceny prac pisemnych Obserwacja
Porządkowanie i selekcja materiału	Gromadzenie i selekcja materiału	Obserwacja
Poszukiwanie i posługiwanie się źródłami informacji	Praca ze słownikami Gromadzenie materiału Samodzielne zdobywanie informacji	Obserwacja
Terminowość wykonywania zadań	Planowanie Organizowanie	Obserwacja
Kreatywność	Prace praktyczne	Obserwacja
Prowadzenie zeszytu przedmiotowego	Systematyczność Estetyka	Obserwacja

Kryteria oceniania odpowiedzi ustnej z historii**Ocena niedostateczna:**

- nie wykazał się wiadomościami wymaganymi na ocenę dopuszczającą,
- nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać najprostszych zadań.

Ocena dopuszczająca:

- przy pomocy nauczyciela uczeń wykonuje proste zadania, wykorzystuje podstawowe umiejętności,
- potrafi określić wiek, jego połowę, w którym miało miejsce dane wydarzenie,
- potrafi umieścić najważniejsze wydarzenia w czasie, zaznaczyć je na osi czasu,
- zna podstawowe fakty, postacie i terminy niezbędne w procesie nauki,
- wypowiada się krótkimi zdaniami, popełnia liczne błędy językowe.

Ocena dostateczna:

- uczeń rozumie podstawowe fakty i pojęcia historyczne,
- potrafi uporządkować najważniejsze wydarzenia chronologicznie,
- potrafi łączyć postacie z odpowiadającymi im wydarzeniami,
- potrafi z osi czasu odczytać zaznaczoną datę,
- wskazuje na mapie miejsca omawianych wydarzeń,
- potrafi wykorzystać podstawowe źródła informacji,
- przy pomocy nauczyciela rozwiązuje podstawowe problemy,
- formułuje wypowiedź 2-3 zdaniową,
- popełnia błędy językowe i stylistyczne.

Ocena dobra:

- samodzielnie rozwiązuje podstawowe problemy, a trudniejsze przy pomocy nauczyciela,
- określa przyczyny i skutki wydarzeń historycznych,
- posługuje się terminologią poznaną na lekcji,
- potrafi scharakteryzować poznane sylwetki osób,
- lokalizuje na mapie przebieg wydarzeń,
- porządkuje wydarzenia chronologicznie,
- wykorzystuje źródła informacji poznane na lekcji,
- formułuje dłuższą poprawną pod względem językowym wypowiedź,
- próbuje dokonywać własnych sądów i opinii.

Ocena bardzo dobra:

- samodzielnie rozwiązuje problemy podstawowe i trudniejsze,
- prawidłowo posługuje się wiedzą i umiejętnościami zdobytymi na lekcji,

- samodzielnie dostrzega i omawia przyczyny i skutki wydarzeń,
- przedstawia na mapie zmiany terytorialne,
- potrafi z osi czasu odczytywać odpowiadającą danemu wydarzeniu datę,
- wykorzystuje źródła informacji wskazane przez nauczyciela,
- samodzielnie dokonuje ocen poszczególnych wydarzeń i postaci,
- formułuje dłuższą samodzielną wypowiedź poprawną pod względem językowym.

Ocena **celująca**:

- samodzielnie rozwiązuje problemy,
- wykorzystuje w swojej wypowiedzi wiadomości poza podręcznikowe, które uczeń samodzielnie zdobył,
- samodzielnie dostrzega związki między wydarzeniami,
- wyraża własne zdanie, popiera je logicznymi argumentami,
- wykorzystuje wiedzę o regionie,
- wypowiada się poprawną polszczyzną.

Kryteria oceny pracy w grupie

- zaangażowanie w pracę grupy
- realizacja wyznaczonego zadania
- pełnione funkcje i role
- rozumienie osobistej sytuacji w grupie
- umiejętności pracy w grupie

Wymagania na poszczególne oceny podczas pracy w grupie:

niedostateczny	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
Przeszkadza członkom grupy w pracy Nie wykonuje wyznaczonej pracy w określonym czasie Zajmuje się innymi sprawami Nawet przy pomocy kolegów i nauczyciela nie wykonuje zadania Nie wywiązuje się (lub rzadko) z powierzonych zadań i funkcji Nie uświadamia sobie własnych trudności we współdziałaniu Nie docenia pracy innych,	Na czas wykonuje tylko część zadanej pracy Czasami przeszkadza innym Realizuje przy pomocy kolegów lub nauczyciela tylko część zadań Czasami nie wywiązuje się z pełnionych w grupie funkcji Nie przyjmuje do wiadomości informacji zwrotnych nauczyciela i kolegów na temat jego pracy w zespole Rzadko chwali wkład pracy innych Nie szanuje zdania innych	Pracuje przy wykonaniu większości zadań ale zdarza mu się nie akceptować przynależności do danej grupy Realizuje większość zadań sam Zgodnie z predyspozycjami potrafi wykonać niektóre funkcje w grupie Akceptuje opinie nauczyciela i kolegów na temat swojej pracy w grupie Potrafi pochwalić kolegów za pracę ale zdarza mu się	Jest zdyscyplinowany Wnosi pozytywny wkład w pracę grupy Wykonuje zadanie w wyznaczonym czasie Konsekwentnie wykonuje swoją pracę Wykonuje zgodnie z predyspozycjami przydzielone funkcje ale próbuje podejmować inne Dostrzega swoje wady pracy w grupie i stara się je likwidować Tolerancyjny	Zaangażowany w pracę w grupie Wykazuje inicjatywę Angażuje wszystkich do pracy Pomaga kolegom mającym trudności Samodzielnie podejmuje się realizacji zadania Przyjmuje na siebie wiele zadań Zdyscyplinowany Potrafi pokierować członkami zespołu Pełni wiele funkcji Potrafi wskazać swoje mocne	Szczególnie zaangażowany w pracę w grupie, Potrafi pokierować członkami zespołu, Pełni wiele funkcji (w tym chętnie przyjmuje rolę lidera i dobrze się z niej wywiązuje), Pomaga kolegom mającym trudności Przyjmuje na siebie wiele zadań Potrafi wskazać swoje mocne i słabe punkty pracy w grupie oraz dokonać samooceny

negatywnie dominuje w grupie		również i ich krytyka	Docenia pracę innych	i słabe punkty pracy w grupie Potrafi ocenić pracę innych, stwarza pozytywną atmosferę podczas pracy, szanuje innych	efektów pracy jego grupy, Potrafi ocenić pracę innych
------------------------------	--	-----------------------	----------------------	---	--

Prowadzenie i ocena zeszytów przedmiotowych

Uczniowie zobowiązani są do systematycznego prowadzenia zeszytu ćwiczeń (w klasach, gdzie jest stosowany) oraz zeszytu przedmiotowego.

Każdy zeszyt sprawdzany jest pod względem kompletności notatek, ich poprawności merytorycznej, estetyki. Nauczyciel, oceniając zeszyt, bierze pod uwagę przede wszystkim kompletność notatek.

Ocena za prowadzenie zeszytu może być wystawiona raz w półroczu i przy jej wystawianiu będą brane wyżej wymienione elementy. Uczeń ma obowiązek uzupełniania notatek w zeszycie za czas swojej nieobecności. W uzasadnionych przypadkach nauczyciel może go zwolnić z tego obowiązku.

Ocenianie prac pisemnych tj. sprawdzianów, kartkówek i testów

- Sprawdziany są przeprowadzane po każdym lub kilku blokach tematycznych.
- Sprawdzian poprzedzony jest lekcją powtórzeniową.
- Sprawdzian jest zapowiadany przynajmniej z tygodniowym wyprzedzeniem, termin pisania sprawdzianu jest wpisany do dziennika elektronicznego w terminarzu. Sprawdzian trwa 45 minut.
- Nauczyciel podaje uczniom zakres materiału i umiejętności sprawdzanych na sprawdzianie.
- Nauczyciel sprawdza i podaje wyniki sprawdzianu do wiadomości uczniów w terminie do 14 dni roboczych od daty pisania,
- Jeżeli uczeń nie pisał sprawdzianu lub zapowiedzianej kartkówki w terminie, pisze je na następnej lekcji, na której się pojawi. W uzasadnionych przypadkach nauczyciel ustala z uczniem inny termin sprawdzianu lub zwalnia go z pisania. W rubryce w dzienniku stosuje zapis nb.
- Kartkówki obejmują materiał z 3 ostatnich lekcji i mogą być zapowiadane. Kartkówki obejmujące materiał z większej liczby lekcji muszą być zapowiadane z wyprzedzeniem podobnym jak w przypadku sprawdzianów. W przypadku zapowiedzianych kartkówek nauczyciel zapisuje termin do dziennika elektronicznego w terminarzu. Uczeń nie może zgłosić nieprzygotowania na zapowiedzianą kartkówkę.
- Ocenę z kartkówki uczeń może poprawić na zasadach ustalonych z nauczycielem. W szczególnych przypadkach nauczyciel może wyznaczyć inną pracę uczniowi tak, by mógł ocenę poprawić.
- Punktacja prac pisemnych tj. godzinnych sprawdzianów, prac klasowych, testów kompetencyjnych i kartkówek jest przeliczana na oceny zgodnie z progami procentowymi określonymi w Statucie Szkoły.

Informowanie rodziców o ocenach

Oceny z odpowiedzi ustnych, za aktywność, a także oceny z kartkówek, testów, sprawdzianów i innych prac pisemnych wpisywane są do dziennika elektronicznego.

Prace pisemne są do wglądu rodzica. Sprawdzonej pracę wziętą do domu uczeń zobowiązany jest zwrócić nauczycielowi na następnej lekcji. Prace te przechowywane są w szkole przez rok szkolny i są także udostępniane rodzicom na ich prośbę w trakcie zebrań, dni otwartych lub w trakcie spotkań indywidualnych po wcześniejszym umówieniu się. Informacje o ocenach mogą być też przekazywane przez wychowawcę na zebraniach, dniach otwartych i w czasie indywidualnych spotkań.

Kryteria wymagań w stosunku do uczniów z dysfunkcjami

Nauczyciel uwzględnia zalecenia zawarte w opiniach poradni pedagogiczno – psychologicznej i w IPET. Nauczyciel dostosowuje uczniom sposób przekazywania wiedzy i ocenianie.

Zadawanie prac domowych

Celem zadawania prac domowych jest rozwijanie zainteresowań ucznia, motywacja do nauki, organizacja i planowanie samouczenia się.

Nauczyciel może zadać uczniom pisemną pracę domową do wykonania w czasie wolnym od zajęć dydaktycznych, z tym że nie jest ona obowiązkowa dla ucznia i nie ustala się z niej oceny. W przypadku zadania takiej pracy, nauczyciel sprawdza ją i przekazuje uczniowi informację zwrotną.

Nieprzygotowania

Uczeń w każdym półroczu, na początku lekcji może zgłosić nauczycielowi nieprzygotowanie.

- w klasie VIII 2 nieprzygotowania,

W dzienniku lekcyjnym odnotowane ono będzie skrótem np.

Uzupełnianie zaległości po okresie nieobecności ucznia

Uczeń po usprawiedliwionej nieobecności trwającej do tygodnia powinien być przygotowany na kolejną lekcję (uzupełniony zeszyt, znajomość materiału).

Uczeń po usprawiedliwionej nieobecności trwającej ponad tydzień ma kolejny tydzień na uzupełnienie wszelkich zaległości.

W przypadku usprawiedliwionej nieobecności trwającej powyżej dwóch tygodni, nauczyciel indywidualnie ustala z uczniem termin i sposób nadrobienia zaległości. W takim wypadku uczeń nie musi również od razu przystępować do zaległego sprawdzianu.

Ogólne wymagania na poszczególne oceny szkolne w klasyfikacji śródrocznej i rocznej

Uczeń otrzyma ocenę:

NIEDOSTATECZNĄ jeżeli:

- Nawet przy pomocy nauczyciela nie potrafi wykonać prostych poleceń wymagających zastosowania podstawowych umiejętności,
- Nie opanował minimum wiadomości programowych,
- Uczeń nie opanował podstawowych pojęć, dat, wydarzeń, które umożliwiłyby mu kontynuowanie nauki.
- Wykazuje się brakiem systematyczności i chęci do nauki.
- Nie wykazuje zainteresowań historią Polski, świata i swojego regionu. Nie rozumie istoty faktów i wydarzeń historycznych, zjawisk społecznych.
- Nie prowadzi zeszytu przedmiotowego,

DOPUSZCZAJĄCĄ jeżeli:

- opanował zakres wiedzy i umiejętności na poziomie elementarnym,
- nie pracuje systematycznie i niezbyt chętnie podejmuje zadania wskazane przez nauczyciela
- nie pracuje w grupie ani zespole zadaniowym,
- nie formułuje własnych wniosków,
- przy pomocy nauczyciela potrafi wykonać proste polecenia wymagające zastosowania podstawowych umiejętności.

DOSTATECZNĄ jeżeli:

- opanował zakres wiedzy i umiejętności w stopniu poprawnym,
- czasami pracuje nie systematycznie i niezbyt chętnie podejmuje pracę indywidualną, grupową lub zespołową,
- rzadko uczestniczy w dyskusji i pracach zespołowo – grupowych,
- czasami poprawnie formułuje wnioski,
- ma problemy z obroną swoich poglądów,
- nie zawsze wywiązuje się z powierzonych zadań lub ich części,
- potrafi pod kierunkiem nauczyciela skorzystać z podstawowych źródeł informacji.
- zna niektóre wydarzenia i postaci z dziejów regionu.

DOBRA jeżeli:

- opanował zakres wiedzy i umiejętności w stopniu średnim,
- charakteryzuje go najczęściej systematyczna i efektywna praca zarówno indywidualna jak grupowa,

- często uczestniczy w dyskusji i pracach zespołowo – grupowych,
- poprawnie formułuje wnioski i udaje mu się bronić swoich poglądów,
- odpowiednio wywiązuje się z powierzonych zadań,
- potrafi korzystać ze wszystkich poznanych w czasie lekcji źródeł informacji.
- zna najważniejsze wydarzenia i postaci z dziejów regionu.

BARDZO DOBRĄ jeżeli:

- opanował w pełni zakres wiedzy i umiejętności programowych,
- charakteryzuje go systematyczna i efektywna praca indywidualna i zespołowa,
- chętnie uczestniczy w dyskusjach i pracach zespołowych,
- właściwie formułuje wnioski i broni swoich poglądów,
- wyróżniająco wywiązuje się z powierzonych zadań i ról,
- sprawnie korzysta ze wszystkich dostępnych i wskazanych przez nauczyciela źródeł informacji .
- potrafi dzięki wskazówkom nauczyciela dotrzeć do innych źródeł wiadomości.
- wykorzystuje wiedzę nie tylko z historii ale również przedmiotów pokrewnych.
- posiada dużą wiedzę o historii regionu.

CELUJĄCĄ jeżeli:

- opanował w sposób doskonały zakres wiedzy i umiejętności programowych, potrafi je wykorzystać do argumentowania postawionej tezy lub własnego stanowiska.
- przejawia samodzielne inicjatywy rozwiązywania konkretnych problemów,
- bierze udział w konkursach historycznych,
- wiąże dzieje własnego regionu z dziejami Polski lub powszechnymi.

Poprawa ocen częściowych (bieżących) z prac pisemnych

Uczeń do poprawy pracy pisemnej tj. takiej trwającej 45 min. przystępuje tylko raz w ciągu dwóch tygodni od wystawienia oceny. Oceny z popraw wpisywane są obok oceny uzyskanej.

Tryb i forma poprawiania ocen częściowych oraz śródrocznych i rocznych z historii

Ocena	Termin poprawy	Forma poprawy	Uwagi
Ocena z zeszytu przedmiotowego	zgłoszenie – bezpośrednio po otrzymaniu oceny; poprawa w ciągu 10 lekcji od zgłoszenia	Uczeń od momentu zgłoszenia poprawy przez 10 kolejnych lekcji prowadzi zeszyt systematycznie i starannie, po czym oddaje go do ponownego sprawdzenia.	
Ocena z odpowiedzi ustnej lub kartkówki	zgłoszenie – bezpośrednio po otrzymaniu oceny; poprawa w ciągu 4 lekcji od zgłoszenia	Poprawa w terminie i na zasadach wskazanych przez nauczyciela.	Od nauczyciela zależy, kiedy poprosi ucznia do odpowiedzi – powinno to nastąpić w ciągu 4 lekcji od zgłoszenia.
Ocena z pracy pisemnej (sprawdzianu)	zgłoszenie – w formie pisemnej przez wiadomość librus, w ciągu 14 dni od daty wpisania sprawdzianu.	Uczeń zgłasza chęć poprawy nauczycielowi. Nauczyciel przygotowuje dla ucznia nową wersję sprawdzianu z danego działu. W II semestrze uczniowie, którzy ze sprawdzianu otrzymali ocenę ndst., a planują się ubiegać wyłącznie o ocenę dopuszczającą na koniec roku, w celu poprawy sprawdzianu mogą otrzymać od nauczyciela zadanie do opracowania z działu, z którego był sprawdzian. Poprawa w terminie wskazanym przez nauczyciela.	Uczeń powinien się samodzielnie przygotować z tematu realizowanego na lekcji, na której pisał poprawę.
Ocena śródroczna (roczna)	Zgodnie z zapisami w Statucie Szkoły	Zgodnie z zapisami w Statucie Szkoły	Zgodnie z zapisami w Statucie Szkoły

Szczegółowe wymagania edukacyjne – historia – klasa 8 – podstawa programowa 2024.

Temat lekcji	Ocena dopuszczająca	Ocena dostateczna	Ocena dobra	Ocena bardzo dobra	Ocena celująca	Podstawa programowa
1. Wojna obronna Polski Zagadnienia 1. potencjały militarne Polski i Niemiec 2. atak niemiecki na Polskę 3. atak sowiecki na Polskę 4. przebieg wojny obronnej	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1 września 1939 r., 17 października 1939 r. zna postaci Polaków związanych z wojną obronną 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcie wojna obronna wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny obronnej 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje potencjały militarne Polski i Niemiec we wrześniu 1939 r. wskazuje na mapie główne punkty oporu Polaków we wrześniu 1939 r. omawia przebieg działań militarnych we wrześniu 1939 r. 	<ul style="list-style-type: none"> określa przyczyny i dostrzega skutki wkroczenia Niemców i Sowieców na ziemie polskie 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia bilans wojny obronnej Polski 	XXXI 1 2 3
2. Działania wojenne w latach 1939–1941 Zagadnienia 1. tzw. dziwna wojna na Zachodzie 2. wojna zimowa i zajęcie państw bałtyckich przez ZSRS 3. agresja Niemiec na kraje skandynawskie 4. bitwa o Anglię 5. działania wojenne w Afryce 6. atak Niemiec na ZSRS 7. japoński atak na Pearl Harbor	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1940 r., 1941 r. wymienia podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941 	<ul style="list-style-type: none"> zna pojęcia: plan „Barbarossa”, dziwna wojna, wojna zimowa, bitwa o Atlantyk opisuje przebieg ofensywy niemieckiej w Europie Zachodniej opisuje okoliczności wojny zimowej i przyłączenia nowych terenów przez ZSRS omawia przebieg bitwy o Anglię omawia przebieg konfliktu na kontynencie afrykańskim 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie przebieg działań wojennych w latach 1939–1941 wyjaśnia przyczyny przystąpienia USA do wojny charakteryzuje okoliczności agresji niemieckiej na Związek Sowiecki 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem działań wojennych w latach 1939–1941 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia politykę Niemiec i ZSRR w latach 1939–1941 	XXXII 1 2
3. Polityka Niemiec w okupowanej Europie Zagadnienia 1. okupacja niemiecka w Europie Wschodniej i Zachodniej 2. postawy względem okupantów 3. Holokaust 4. powstanie w getcie warszawskim 5. Polacy wobec Holokaustu	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: styczeń 1942 r., kwiecień 1943 r. zna postaci: Janusz Korczak, Mordechaj Anielewicz 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: pacyfikacja, kolaboracja, dywersja, sabotaż, Holokaust, obóz zagłady, obóz koncentracyjny, eksterminacja, getto, Żegota, ŻOB, łapanka 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje okupację niemiecką na terenie Europy Zachodniej i Wschodniej opisuje postawy władz krajów okupowanych wobec władz niemieckich 	<ul style="list-style-type: none"> omawia politykę wyniszczenia stosowaną przez nazistów wobec Żydów, Romów i Słowian 	<ul style="list-style-type: none"> dostrzega, na czym polega wyjątkowość zagłady Żydów, której Niemcy dokonali na ziemiach polskich przedstawia przykłady Polaków wspomagających ludność żydowską 	XXXII 2

					(np. rodzinę Ulmów, Irenę Sendlerową, Jana Karskiego)	
<p>4. Wielka koalicja i przełom na frontach Zagadnienia: 1.początki wielkiej koalicji i <i>Karta atlantycka</i> 2.niemieckie klęski na froncie wschodnim 3.walki w Afryce i lądowanie we Włoszech 4.konferencja w Teheranie 5.lądowanie w Normandii 6.walki na Dalekim Wschodzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: sierpień 1941 r., czerwiec 1942 r., listopad 1943 r., 6 czerwca 1944 r. •zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, Bernard Montgomery, Dwight Eisenhower 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: alianci, drugi front, kamikaze •wymienia chronologicznie podstawowe wydarzenia związane z przebiegiem wojny •wymienia postanowienia konferencji teherańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje przyczyny powstania koalicji antyhitlerowskiej •wskazuje na mapie główne bitwy i kierunki działań wojennych w Europie, Afryce i na Dalekim Wschodzie w latach 1942–1945 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia główne postanowienia <i>Karty atlantyckiej</i> •wyjaśnia, kiedy i gdzie doszło do przełomów na frontach wojny, od których rozpoczęła się klęska państw osi 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje wydarzenia wojenne z lat 1942–1944 •ocenia postanowienia konferencji w Teheranie z perspektywy interesu Polski 	XXXII 1 4 XXXIV 2
<p>5.Klęska państw osi i zakończenie II wojny Zagadnienia: 1.postanowienia konferencji wielkiej trójki w Jałcie i Poczdamie 2.upadek Berlina 3.koniec wojny na Dalekim Wschodzie</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 8 maja 1945 r., 6 sierpnia 1945 r., 2 września 1945 r. •zna postaci: Stalin, Winston Churchill, Franklin Delano Roosevelt, marszałkowie sowieccy Koniew i Żukow 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcie kapitulacja •wie, co wydarzyło się w Hiroszimie i Nagasaki •wymienia przyczyny klęski państw osi 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia postanowienia konferencji w Jałcie i Poczdamie, ze szczególnym uwzględnieniem sprawy polskiej •omawia wydarzenia na frontach w latach 1944–1945 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje wydarzenia polityczno-militarne rozgrywające się u schyłku II wojny światowej 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega znaczenie użycia bomb atomowych •ocenia postanowienia konferencji wielkiej trójki 	XXXII 3 4
<p>7.Polska pod okupacją niemiecką Zagadnienia: 1.okupacja niemiecka na terenach wcielonych do Rzeszy 2.okupacja niemiecka na terenach Generalnego Gubernatorstwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1939 r., 1945 r. •zna postać Hansa Franka •wymienia miejsca zbrodni hitlerowskich •wymienia najstraszniejsze katownie nazistowskie •wymienia ziemie wcielone do Rzeszy 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: folkslista, akcja „AB”, pacyfikacja, gestapo, wysiedlenia, wywłaszczenie, okupacja •opisuje życie codzienne Polaków w czasach okupacji 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie miejsca zbrodni hitlerowskich; •wskazuje na mapie ziemie wcielone do Rzeszy i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo •wskazuje linię podziału ziem polskich w 1939 r. •porównuje okupację 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje metody stosowane przez nazistów wobec Polaków oraz wie, jaki był ich cel 	<ul style="list-style-type: none"> •ocenia zbrodnie niemieckie z okresu II wojny światowej na ziemiach polskich 	XXXIII 1 2

	i ziemie, z których utworzono Generalne Gubernatorstwo		niemiecką na różnych terenach polskich			
8.Polska pod okupacją sowiecką Zagadnienia: 1.okupacja sowiecka – represje 2.zbrodnia katyńska i kłamstwo katyńskie	<ul style="list-style-type: none"> •zna datę 1940 r. •zna postaci: Janina Antonina Lewandowska, Stalin •wymienia miejsca masowych egzekucji polskich oficerów 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: zbrodnia katyńska, łagier, zsyłka, deportacja •wymienia cele i metody sowieckiej polityki okupacyjnej 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje tereny przyłączone do ZSRS •wskazuje miejsca masowych egzekucji polskich oficerów •charakteryzuje zbrodnię katyńską •omawia cele sowieckiej polityki okupacyjnej i metody, które stosowały władze, aby je osiągnąć 	<ul style="list-style-type: none"> •porównuje polityczne dążenia i sposoby działania okupantów niemieckiego i sowieckiego oraz wymienia podobieństwa i różnice między nimi 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje, na czym polegało kłamstwo katyńskie 	XXXIII 1 2
9.Władze polskie na uchodźstwie Zagadnienia: 1.rząd RP na uchodźstwie 2.Armia Polska w ZSRS 3.udział Polaków w walkach na zachodzie Europy, Bliskim Wschodzie i w Afryce 4.układ Sikorski–Majski	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 30 lipca 1941 r., kwiecień 1943 r. •wymienia członków władz polskich na uchodźstwie (w tym gen. Władysława Sikorskiego, Władysława Raczkiewicza, gen. Kazimierza Sosnkowskiego, Stanisława Mikołajczyka, gen. Władysława Andersa) •wymienia główne polskie formacje zbrojne, które walczyły z Niemcami po stronie aliantów •wymienia miejsca ważniejszych bitew stoczonych przez polskie oddziały po stronie aliantów 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: Rada Narodowa, dywizjon, brygada •wskazuje na mapie ważniejsze miejsca bitew •wymienia członków rządu polskiego na uchodźstwie 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia, w jakich okolicznościach utworzono polski rząd na uchodźstwie •przedstawia osiągnięcia jednostek polskich na frontach II wojny światowej •wyjaśnia, dlaczego stosunek aliantów do sprawy polskiej podlegał przemianom 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje stosunki polsko-sowieckie od września 1939 do lipca 1943 r. •charakteryzuje działalność Polaków poza granicami kraju w okresie wojny 	<ul style="list-style-type: none"> •ocenia postanowienia układu Sikorski–Majski 	XXXIV 1 2 3
10.Polskie Państwo Podziemne	<ul style="list-style-type: none"> •zna datę 14 lutego 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: Szare 	<ul style="list-style-type: none"> •opisuje instytucje 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje 	<ul style="list-style-type: none"> •ocenia 	XXXIII 4

<p>Zagadnienia: 1.działalność cywilnego pionu Polskiego Państwa Podziemnego 2.działalność wojskowego pionu Polskiego Państwa Podziemnego 3.działalność politycznego pionu Polskiego państwa Podziemnego</p>	<p>1942 r. •zna postaci najważniejsze postaci związane z Polskim Państwem Podziemnym (w tym gen. Stefana Grota-Roweckiego, Cyryla Ratajskiego, JanaPiekałkiewicza, Jana StanisławaJankowskiego, gen. Tadeusza Bora-Komorowskiego •wymienia najważniejsze ugrupowania polityczne działające w warunkach konspiracyjnych</p>	<p>Szeregi, akcja „N”, Delegat Rządu na Kraj, V-2, cichociemni •rozwija skróty: ZWZ, SZP, AK, BCh •omawia metody oporu, które stosowali Polacy wobec niemieckiego okupanta •opisuje strukturę Polskiego Państwa Podziemnego</p>	<p>i organizacje, które tworzyły Polskie Państwo Podziemne •omawia działalność najważniejszych ugrupowań politycznych działających w warunkach konspiracyjnych</p>	<p>działalność poszczególnych organów Polskiego Państwa Podziemnego</p>	<p>funkcjonowanie i osiągnięcia Polskiego Państwa Podziemnego</p>	
<p>11.Ziemie polskie w latach 1943–1944 Zagadnienia: 1.Polska Partia Robotnicza i Gwardia Ludowa 2.powstanie KRN 3.Ludowe Wojsko Polskie i powstanie Armii Ludowej 4.zbrodnia wołyńska 5.powstanie PKWN i Rządu Tymczasowego</p>	<p>•zna datę 1944 r. •zna postaci: Stepan Bandera, Wanda Wasilewska, Zygmunt Berling</p>	<p>•rozumie pojęcie zbrodni wołyńskiej •rozwija skróty: PPR, GL, AL, KRN, PKWN •omawia okoliczności powstania 1 Dywizji Piechoty im. Tadeusza Kościuszki •wymienia powody konfliktu polsko-ukraińskiego w Małopolsce Wschodniej</p>	<p>•wyjaśnia, jakie działania i w jakim celu podjął Stalin, by stworzyć na ziemiach polskich nowy ośrodek władzy •wskazuje na mapie Wołyń</p>	<p>•charakteryzuje stosunki polsko-ukraińskie w czasach II wojny światowej</p>	<p>•analizuje przyczyny, z powodu których konflikt polsko-ukraiński przyjął tak krwawą formę •ocenia działania komunistów na ziemiach polskich w latach 1943–1944</p>	<p>XXXIII 3 4 XXXVI 1</p>
<p>12.Powstanie warszawskie Zagadnienia: 1.plan „Burza” 2.przyczyny wybuchu i przebieg powstania warszawskiego 3.losy ludności cywilnej w trakcie powstania 4.skutki powstania</p>	<p>•zna daty: 1 sierpnia 1944 r., 2 października 1944 r. •zna postaci: gen. Tadeusz Bór-Komorowski, płk. Antoni Monter-Chruściel, Jan Stanisław Jankowski, gen. Erich von dem Bach</p>	<p>•rozumie pojęcia: plan „Burza”, godzina „W” •omawia zbrodnie nazistowskie dokonane na ludności cywilnej i żołnierzach polskich w trakcie powstania i po jego zakończeniu</p>	<p>•omawia cele i formy realizacji planu „Burza”, z uwzględnieniem przyczyny wybuchu powstania warszawskiego •opisuje przebieg działań zbrojnych podczas powstania</p>	<p>•charakteryzuje postawę aliantów zachodnich i Stalina wobec walczącej Warszawy</p>	<p>•dokonuje uproszczonej oceny skutków i znaczenia powstania</p>	<p>XXXIII 5</p>
<p>14.Skutki II wojny światowej</p>	<p>•zna datę 1945 r.</p>	<p>•wymienia państwa</p>	<p>•rozdziela i wymienia</p>	<p>•wyjaśnia, w jakim celu</p>	<p>•dokonuje bilansu</p>	<p>XXXII 5</p>

<p>Zagadnienia: 1. bilans II wojny światowej 2. powstanie ONZ</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, jak zostały ukarane osoby odpowiedzialne za zbrodnie wojenne • umie wskazać skutki II wojny światowej 	<p>odgrywające kluczową rolę w Radzie Bezpieczeństwa ONZ</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje warunki, w jakich żyli ludzie w Europie po zakończeniu wojny 	<p>skutki polityczne, gospodarcze, społeczne i kulturowe II wojny światowej</p>	<p>powstało ONZ</p>	<p>skutków II wojny światowej</p>	
<p>15. Początki zimnej wojny Zagadnienia: 1. rozpad koalicji antyhitlerowskiej 2. powstanie NATO i Układu Warszawskiego 3. zimna wojna 4. podział Niemiec 5. wojna koreańska</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1949 r., 1950–1953 • zna postaci: Harry Truman, Konrad Adenauer, George C. Marshall • podaje nazwy sojuszu wojskowego, który łączyły Stany Zjednoczone i ich partnerów oraz sojuszu łączącego ZSRS i kraje mu podporządkowane 	<ul style="list-style-type: none"> • wie, co oznaczają skróty: NATO, RWPG, RFN, NRD • rozumie pojęcia: doktryna powstrzymywania, plan Marshalla, żelazna kurtyna, Układ Warszawski, wyścig zbrojeń, zimna wojna, imperializm, propaganda, blok wschodni, blok zachodni, blokada Berlina • opisuje okoliczności rozpadu koalicji antyhitlerowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i wskazuje na mapie państwa wchodzące w skład bloków wschodniego i zachodniego • omawia konsekwencje rozpadu koalicji antyhitlerowskiej 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje okoliczności, które doprowadziły do podziału Niemiec • omawia wydarzenia związane z wojną koreańską 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje kształtowanie się nowego układu sił politycznych na świecie po II wojnie światowej 	<p>XXXV 1 2 3</p>
<p>16. Powojenna Polska Zagadnienia: 1. nowe granice Polski 2. skutki społeczne i gospodarcze II wojny światowej na ziemiach polskich 3. reforma rolna i nacjonalizacja na ziemiach polskich</p>	<ul style="list-style-type: none"> • wie, które ziemie należały do II RP, lecz nie znalazły się w powojennych granicach Polski, oraz potrafi wskazać je na mapie • wymienia podstawowe problemy życia codziennego, z jakimi spotykali się Polacy tuż po zakończeniu wojny 	<ul style="list-style-type: none"> • umie wymienić skutki II wojny światowej dla ziem polskich • rozumie pojęcia: repatriacja, terytorium pojałtańskie, nacjonalizacja, bitwa o handel • wymienia czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje trudności życia codziennego w powojennej Polsce • omawia proces podporządkowywania polskiej gospodarki władzy komunistycznej • omawia zmiany terytorialne i demograficzne na ziemiach polskich po 1945 r. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki, które wpłynęły na zmianę struktury narodowościowej w Polsce • charakteryzuje życie ludności polskiej na Kresach Wschodnich 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje bilansu skutków II wojny światowej na ziemiach polskich 	<p>XXXII 5; XXXVI 1</p>
<p>17. Tworzenie podstaw władzy komunistycznej w Polsce Zagadnienia: 1. powstanie TRJN 2. komunistyczny aparat represji 3. referendum w 1946 r.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1945 r., 1946 r., 1947 r. • zna postaci: Stanisław Mikołajczyk, Bolesław Bierut, Władysław Gomułka, Edward 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: Ministerstwo Bezpieczeństwa Publicznego (MBP), bezpieczeństwa, proces szesnastu, Ludowe Wojsko Polskie, obława augustowska, referendum, 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia działania Polaków mające na celu niedopuszczenie do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów 	<ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny działań komunistów mających na celu zniewolenie Polski 	<p>XXXVI 1 XXXVI 2</p>

4.wybory w 1947 r.	Osóbka-Morawski, Józef Cyrankiewicz •wymienia główne etapy przejmowania rządów w Polsce przez komunistów	PSL, PZPR •wyjaśnia, w jaki sposób Polacy starali się nie dopuścić do przejęcia pełnej kontroli nad Polską przez komunistów •wyjaśnia, w jaki sposób komuniści zapewnili sobie pełnię władzy				
18.Różne koncepcje walki z władzą komunistyczną Zagadnienia: 1.nastroje społeczne wśród ludności polskiej po II wojnie światowej 2.podziemie niepodległościowe 3.działalność Kościoła katolickiego 4.Polacy na emigracji	•zna wybrane postaci tego okresu (m.in. Stefana Wyszyńskiego, Jana Nowaka-Jeziorańskiego, Hieronima Dekutowskiego o „Zapory”, Danuty Siedzikówny „Inki”, Jana Rodowicza „Anody”, Witolda Pileckiego)	•rozumie pojęcia: Rozgłośnia Polska Radia Wolna Europa, amnestia •omawia rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej	•opisuje losy żołnierzy podziemia niepodległościowego •wyjaśnia, w jakim celu władze ogłaszały amnestie dla żołnierzy podziemia niepodległościowego	•charakteryzuje rolę władz polskich na uchodźstwie po II wojnie światowej •charakteryzuje pozycję i rolę polskiego Kościoła katolickiego po II wojnie światowej	•analizuje postawy Polaków wobec władzy komunistycznej	XXXVII 1
19.Stalinizm w Polsce Zagadnienia: 1.ramy czasowe stalinizmu i sowietyzacja armii polskiej 2.terror stalinowski 3.indoktrynacja i propaganda komunistyczne 4.konstytucja PRL	•zna datę 1952 r. •zna postaci: August Emil Fieldorf „Nil”, Konstanty Rokossowski, Bolesław Bierut, Aleksander Zawadzki, Józef Cyrankiewicz	•rozumie pojęcia: stalinizm, procesy pokazowe, bezpieka, indoktrynacja, propaganda, wróg ludu, ZMP, kolektywizacja •wyjaśnia, czym był system totalitarny •wyjaśnia, w jakim celu rządzący stosowali propagandę i indoktrynowali młodzież	•opisuje zasady działania komunistycznej gospodarki •porównuje system rządów w Polsce i ZSRS	•charakteryzuje rolę propagandy w kształtowaniu społeczeństwa	•analizuje funkcjonowanie poszczególnych elementów systemu stalinowskiego na ziemiach polskich	XXXV 4
20.Za żelazną kurtyną Zagadnienia: 1.państwa europejskie pod wpływem ZSRS 2.destalinizacja	•zna daty: 1953 r., 1956 r., 1968 r. •zna postaci: Nikita Chruszczow, Imre Nagy, Aleksander Dubczek	•rozumie pojęcia: inwigilacja, sowietyzacja, destalinizacja, odwilż, Praska Wiosna •wyjaśnia, jakie znaczenie dla tzw. odwilży miała śmierć	•wskazuje na mapie państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r. •opisuje wydarzenia	•charakteryzuje przyczyny i skutki rewolucji węgierskiej i Praskiej Wiosny •porównuje okres	•analizuje cechy charakterystyczne dla ustrój krajów znajdujących się w sowieckiej	XXXII 5

3.powstanie węgierskie i Praska Wiosna	<ul style="list-style-type: none"> wymienia państwa pozostające pod wpływem komunizmu po 1945 r. 	Stalina i działalność Chruszczowa	związane z rewolucją węgierską i Praską Wiosną	stalinizmu w państwach znajdujących się za żelazną kurtyną	strefie wpływów	
22.Nowa mapa świata – dekolonizacja Zagadnienie: procesy dekolonizacyjne w Azji i Afryce, ich przyczyny i przebieg	<ul style="list-style-type: none"> zna datę 1960 r. zna postaci: Mahatma Gandhi, Nelson Mandela umie wskazać przyczyny dekolonizacji wymienia państwa będące potęgami kolonialnymi 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: dekolonizacja, apartheid, rasizm, Rok Afryki, Organizacja Jedności Afrykańskiej wyjaśnia, w jakim celu powstała Organizacja Jedności Afrykańskiej 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przebieg dekolonizacji w Indiach, RPA i Algierii rozzróżnia i wymienia skutki dekolonizacji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny, przebieg i skutki procesów dekolonizacyjnych w Azji i Afryce 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje bilansu procesów dekolonizacyjnych w Afryce i Azji tłumaczy rolę jednostek na losy krajów i świata 	XXXV 5
23.Bliski Wschód – konflikty arabsko-izraelskie Zagadnienia: 1. narodziny syjonizmu i okres międzywojenny 2.powstanie państwa Izrael 3.konflikt palestyński	<ul style="list-style-type: none"> zna daty 1948 r., 1993 r. zna postaci: Jasir Arafat, Icchak Rabin 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: syjonizm, Organizacja Wyzwolenia Palestyny (OWP), autonomia wymienia przyczyny powstania syjonizmu wyjaśnia, dlaczego Palestyna jest zaliczana do najbardziej zapalnych regionów Bliskiego Wschodu 	<ul style="list-style-type: none"> umie wskazać na mapie: państwo Izrael, obszar Palestyny, Półwysep Synaj, Egipt, Wzgórza Galon, Syrię, Jordanię i Liban opisuje, jak doszło do powstania państwa Izrael 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje stosunki Izraela z sąsiednimi państwami 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje sytuację polityczną Izraela i Palestyny po II wojnie i w czasach współczesnych 	XXXV 7
24.Rywalizacja Stanów Zjednoczonych i ZSRS Zagadnienia: 1.zaostrenie zimnej wojny 2.kryzys kubański 3.kryzys berliński 4.wojna w Wietnamie i Afganistanie	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1959 r., 1962 r. zna postaci: Fidel Castro, Nikita Chruszczow wymienia przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: odprężenie, kryzys kubański, mur berliński opisuje formy rywalizacji wielkich mocarstw w okresie zimnej wojny 	<ul style="list-style-type: none"> umie wskazać przyczyny i potencjalne skutki kryzysu kubańskiego wyjaśnia, czym było i jak się przejawiało odprężenie w stosunkach międzynarodowych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny wojen w Wietnamie i Afganistanie 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje przyczyny i skutki zimnowojennej rywalizacji USA i ZSRS 	XXXV 6
26.Daleki Wschód – Chiny i Japonia Zagadnienia: 1. komunizm w Chinach	<ul style="list-style-type: none"> zna daty: 1949 r., 1959 r., 1966–1976 zna postać Mao Zedonga umie wskazać na mapie Chiny i Japonię 	<ul style="list-style-type: none"> rozumie pojęcia: Kuomintang, ChRL, maoizm, wielki skok, rewolucja kulturalna, Tiananmen, azjatycki tygrys 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakich okolicznościach komuniści przejęli władzę w Chinach 	<ul style="list-style-type: none"> omawia, jak układały się stosunki pomiędzy ChRL a ZSRS po 1949 r. 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje oceny rządów komunistów w Chinach 	XXXV 8

<p>27.Proces integracji europejskiej Zagadnienia: 1.przyczyny i początki procesu integracji europejskiej 2.powstanie Unii Europejskiej i etapy jej rozszerzenia 3.główne organy Unii Europejskiej</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1951 r., 1957 r., 1993 r., 2004 r. •zna postaci: Jean Monnet, Konrad Adenauer, Robert Schuman •wymienia główne organy UE i ich funkcje oraz podaje przyczyny jej powstania 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia etapy powstawania UE •wyjaśnia skróty UE i EWWiS •wyjaśnia, czym jest wspólny rynek i co jest podstawowym celem działalności UE 	<ul style="list-style-type: none"> •opisuje etapy powstawania UE •wskazuje na mapie Europy kraje członkowskie UE 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje okoliczności powstania UE •analizuje proces powstawania i rozszerzania się UE 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega szanse wynikające z powstania UE •ocenia skutki powstania UE 	<p>XXXV 10</p>
<p>28.Przemiany społeczne i kulturowe w drugiej połowie XX wieku Zagadnienia: 1.narodziny społeczeństwa konsumpcyjnego 2.rewolucja obyczajowa i bunt młodzieżowy z 1968 r. 3.amerykanizacja kultury 4.reforma Kościoła katolickiego 5.Społeczeństwo informacyjne</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna datę 1968 r. •zna postać Elvisa Presleya •zna zespół The Beatles •wymienia postanowienia Soboru Watykańskiego II 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: państwo opiekuńcze, społeczeństwo konsumpcyjne, społeczeństwo informacyjne, ruch hipisowski, punk, rock and roll, feminizm, kraje Trzeciego Świata, internet, amerykanizacja, globalizacja, Sobór Watykański II, laicyzacja 	<ul style="list-style-type: none"> •opisuje przemiany społeczne i kulturowe, jakie nastąpiły u schyłku lat 50. i w latach 60. i 70. 	<ul style="list-style-type: none"> •porównuje proces przemian społecznych w krajach Zachodu, za żelazną kurtyną i w krajach Trzeciego Świata 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje zjawiska amerykanizacji i globalizacji 	<p>XXXV 11</p>
<p>30.Postalinowska odwilż i mała stabilizacja Zagadnienia: 1.odwilż po śmierci Stalina 2.wydarzenia poznańskiego czerwca i Października 1956 r. 3.czasz małej stabilizacji</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna datę 1956 r. •zna postaci: Władysław Gomułka, Józef Cyrankiewicz, Edward Ochab •wymienia zjawiska świadczące o odwilży w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: odwilż, mała stabilizacja, poznański czerwiec, rehabilitacja, aparat partyjny, ZOMO, SB, list otwarty, Rada Wzajemnej Pomocy Gospodarczej, Układ Warszawski 	<ul style="list-style-type: none"> •umie wskazać na mapie Poznań •wyjaśnia, jak doszło do wystąpień w czerwcu 1956 r. oraz jakie były ich przebieg i konsekwencje 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje zjawiska świadczące o odwilży na ziemiach polskich •charakteryzuje życie codzienne w czasach Gomułki 	<ul style="list-style-type: none"> •ocenia działania Gomułki 	<p>XXXVII 2; XXXVIII 1 2</p>

<p>31.Konflikt państwa z Kościołem Zagadnienia: 1.czas odwilży i złagodzenie polityki wobec Kościoła katolickiego 2.zaostrenie kursu wobec Kościoła na początku lat 60. 3.pojednanie biskupów polskich i niemieckich 4.obchody Milenium w Polsce</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1965 r., 1966 r. •zna postać Stefana Wyszyńskiego 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: odwilż, Milenium, Tysiąclecie •opisuje przejawy złagodzenia polityki antykościelnej w czasach odwilży 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia, na czym polegało zaostrenie polityki władz wobec Kościoła na początku lat 60. •omawia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje spór wokół obchodów Milenium państwa polskiego 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega znaczenie listu biskupów polskich do biskupów niemieckich dla pojednania polsko-niemieckiego po II wojnie światowej •ocenia rolę Kościoła w podtrzymywaniu oporu przeciwko komunistycznej władzy w Polsce 	<p>XXXVIII 4</p>
<p>32.Bunty społeczne w latach 1968 i 1970 Zagadnienia: 1.wystąpienia studenckie i robotnicze za rządów Gomułki 2.upadek rządów Gomułki</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1968 r., 1970 r. •zna postaci: Zbigniew Godlewski, Edward Gierek, Stefan Kisielewski 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcie polityka antysyjonistyczna 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia przyczyny i skutki wystąpień z 1968 r. i 1970 r. 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntu studenckiego z 1968 r. i robotniczego z 1970 r. •charakteryzuje konsekwencje tych wystąpień 	<ul style="list-style-type: none"> •ocenia rządy Gomułki 	<p>XXXVIII 3</p>
<p>33.PRL pod rządami Edwarda Gierka Zagadnienia: 1.rozwoj gospodarki w czasach Gierka i podłoże tego rozwoju 2.umocnienie władzy PZPR 3.otwarcie na Zachód i sukcesy sportowe Polski z lat 70. 4.wystąpienia robotnicze w 1976 r. i ich podłoże oraz skutki</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna datę 1976 r. •zna postać Edwarda Gierka oraz wybrane postaci z życia kulturalnego i sportowego tego okresu 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia zmiany, które nastąpiły w życiu codziennym Polaków w czasach rządów Gierka •wyjaśnia, na czym opierała się polityka gospodarcza Polski za rządów Gierka •opisuje sukcesy sportowe Polaków w okresie PRL 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia przyczyny i wymienia skutki wystąpień z 1976 r. •opisuje rozwój gospodarczy PRL za czasów Gierka 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega podobieństwa i różnice w przyczynach buntów z 1956, 1968, 1970 i 1976 r. •dostrzega długofalowe konsekwencje polityki gospodarczej Gierka 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje politykę Gierka i Gomułki ze szczególnym uwzględnieniem działań władzy wobec protestujących •ocenia rządy Gierka 	<p>XXXVIII 1 2 3</p>
<p>34.Narodziny opozycji politycznej Zagadnienia: 1.powstanie i działalność KOR</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1978 r., 1979 r. •zna postaci czołowych opozycjonistów 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: cenzura, bibuła, drugi obieg, KOR, WZZ •omawia, w jaki sposób starano się łamać monopol 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia przykłady działań opozycji, które miały wesprzeć represjonowanych 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, dlaczego tak istotne było złamanie monopolu wydawniczego państwa 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega znaczenie wyboru Polaka Karola Wojtyły na tron 	<p>XXXVIII 5 6</p>

<p>2. aktywizacja i działalność opozycji</p> <p>3. represjonowanie opozycji</p> <p>4. wybór Jana Pawła II</p>	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady twórców ograniczanych przez cenzurę • wymienia metody, których SB używała do prześladowania opozycjonistów 	wydawniczy władzy	robotników, uczestników protestów w czerwcu 1976 r.	komunistycznego	papieski	
<p>35. Rewolucja Solidarności 1980–1981</p> <p>Zagadnienia:</p> <p>1. narodziny NSZZ „Solidarność”</p> <p>2. gospodarka w kryzysie</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1980 r., 1981 r. • zna postaci: Lech Wałęsa, Wojciech Jaruzelski, Leonid Breżniew, Ryszard Kukliński 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: MKS, NSZZ „Solidarność”, porozumienia sierpniowe 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie miejscowości, w których doszło do podpisania porozumień między władzą a MKS-ami 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jakie miały konsekwencje porozumienia sierpniowe • charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia wydarzenia 1980 i 1981 r. 	XXXVIII 6 7 8
<p>36. Stan wojenny w Polsce</p> <p>Zagadnienia:</p> <p>1. przyczyny wprowadzenia stanu wojennego</p> <p>2. rodzaje represji stosowane przez władzę w okresie stanu wojennego</p> <p>3. opór społeczny w okresie stanu wojennego</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 13 grudnia 1981 r., 1983 r. • zna postaci: Wojciech Jaruzelski, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Bogdan Borusewicz, Jerzy Popiełuszko, Grzegorz Przemyk, Czesław Kiszczak • wymienia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: internowanie, stan wojenny, sankcje gospodarcze, pacyfikacja • omawia przykłady represji, jakie spadły na opozycję w czasie stanu wojennego • omawia wydarzenia związane z pacyfikacją kopalni „Wujek” 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Katowice • omawia najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje najważniejsze ograniczenia praw obywatelskich wynikające z wprowadzenia na obszarze Polski stanu wojennego • charakteryzuje ruch społeczny „Solidarność” 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega znaczenie wręczenia nagrody Nobla Lechowi Wałęsie w 1983 r. • ocenia, czy słusznie stan wojenny uważany jest za kontrowersyjne wydarzenie w historii Polski 	XXXIX 1 2
<p>38. Kryzys wewnętrzny ZSRS</p> <p>Zagadnienia:</p> <p>1. przyczyny kryzysu gospodarczego ZSRS</p> <p>2. wojna w Afganistanie</p> <p>3. wyścig zbrojeń</p> <p>4. rządy Michaiła Gorbaczowa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • zna daty: 1985 r., 1986 r. • zna postaci: Leonid Breżniew, Michaił Gorbaczow, Ronald Reagan 	<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcia: mudżahedin, wyścig zbrojeń, głośność, pierestrojka • wymienia przyczyny kryzysu gospodarczego w ZSRS na początku lat 80. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie Czarnobyl • omawia wydarzenia związane z katastrofą atomową w ZSRS i ich skutki • wyjaśnia, czym był wyścig zbrojeń oraz wskazuje, kto 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje reformy przeprowadzone przez Gorbaczowa • omawia sytuację gospodarczo-polityczną ZSRS w latach 80. 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje proces powolnego upadku ZSRS 	XXXV 9

			<p>i z jakich powodów go rozpoczął</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia, jakie konsekwencje dla ZSRS miał udział w konflikcie w Afganistanie 			
<p>39.Upadek PRL i narodziny III RP Zagadnienia: 1.ostatnie lata PRL 2.okrągły stół 3.wybory parlamentarne w 1989 r. 4.rządy Tadeusza Mazowieckiego 5. narodziny III RP</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: czerwiec 1989 r., 1990 r. •zna postaci: Ryszard Kaczorowski, Lech Wałęsa, Tadeusz Mazowiecki, Jacek Kuroń, Adam Michnik, Zbigniew Bujak, Władysław Frasyniuk, Aleksander Kwaśniewski, Leszek Miller 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: okrągły stół, wybory powszechne •omawia okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole •wymienia najważniejsze osoby biorące udział w obradach okrągłego stołu 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia główne postanowienia podjęte podczas obrad okrągłego stołu •opisuje rządy Mazowieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia wyniki i skutki wyborów parlamentarnych w czerwcu 1989 r. •charakteryzuje okoliczności, które doprowadziły do rozpoczęcia rozmów przy okrągłym stole 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega znaczenie wydarzeń 1989 r. dla kształtowania III RP 	XXXIX 3
<p>40.Jesień Narodów Zagadnienia: 1.kryzys w krajach bloku wschodniego 2.Jesień Narodów w Czechosłowacji, Niemczech, Rumunii i na Węgrzech 3.rozwiązanie Układu Warszawskiego i RWPG</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna datę 1989 r. •zna postaci: Václav Havel, Nicolae Ceaușescu 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: Jesień Narodów, aksamitna rewolucja •wymienia najważniejsze wydarzenia związane z okresem Jesieni Narodów 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w ZSRS wpłynęły na upadek rządów komunistycznych w krajach bloku wschodniego •wskazuje na mapie kraje objęte wydarzeniami Jesieni Narodów •omawia proces demokratyzacji na terenie Węgier, NRD, Czechosłowacji i Bułgarii •opisuje wydarzenia związane z rewolucją w Rumunii 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje procesy dekomunizacyjne na obszarze Czechosłowacji, Niemiec, Rumunii i Węgier 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega symboliczne znaczenie upadku muru berlińskiego 	XXXV 9
<p>41.Rozpad ZSRS, Czechosłowacji i Jugosławii Zagadnienia: 1.Rozpad ZSRS i jego następstwa</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1991 r., 1992–1995 •zna postać Michaiła Gorbaczowa 	<ul style="list-style-type: none"> •wymienia główne przyczyny, dla których doszło do zmian geopolitycznych na mapie Europy 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie nowo powstałe państwa •opisuje okoliczności odzyskania niepodległości przez kraje bałtyckie 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia, jak doszło do powstania Wspólnoty Niepodległych Państw 	<ul style="list-style-type: none"> •dokonuje próby oceny zmian na mapie Europy u schyłku XX w. oraz dostrzega szanse i zagrożenia 	XXXV 9

					z nich wynikające	
<p>42.III Rzeczpospolita Zagadnienia: 1.przemiany w życiu politycznym w Polsce w latach 90. i w pierwszej dekadzie XXI w. 2.Konstytucja RP z 1997 r. 3.wejście Polski do UE</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1990 r., 1991 r., 1997 r. •zna postaci: Jan Olszewski, Aleksander Kwaśniewski, Lech Wałęsa, Hanna Suchocka, Bronisław Komorowski, Lech Kaczyński 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: lustracja, SLD, PSL, PiS, PO •wymienia najważniejsze zmiany wprowadzone przez rząd Tadeusza Mazowieckiego 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia zmiany na polskiej scenie politycznej na początku lat 90. 	<ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje przemiany ustrojowe w latach 1989–1997 •charakteryzuje najważniejsze treści zawarte w Konstytucji III RP 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje przemiany obozu politycznego wywodzącego się z Solidarności 	XL 1
<p>43.Przemiany gospodarczo-społeczne w Polsce po 1989 r. Zagadnienia: 1.reformy gospodarki III RP 2.koszty społeczne reform 3.życie kulturalne i edukacja w III RP</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna datę 1989 r. •zna postaci: Leszek Balcerowicz, Wisława Szymborska, Andrzej Wajda, Roman Polański, Krzysztof Kieślowski •podaje przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: gospodarka rynkowa, restrukturyzacja, prywatyzacja, inflacja •wyjaśnia, na czym polegał plan Balcerowicza •wskazuje trudności, jakie pojawiły się w trakcie realizacji planu Balcerowicza 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia sytuację gospodarczą Polski w momencie przejścia rządów przez gabinet Tadeusza Mazowieckiego •omawia przykłady pozytywnych i negatywnych zmian w życiu Polaków po 1989 r. 	<ul style="list-style-type: none"> •porównuje modele gospodarki polskiej przed i po 1989 r. •charakteryzuje życie kulturalne III RP 	<ul style="list-style-type: none"> •analizuje, dlaczego Polska pod koniec XX w. wciąż znajdowała się na niższym poziomie rozwoju gospodarczego niż kraje zachodnie 	XL 2 3
<p>44.Polska w NATO i Unii Europejskiej Zagadnienia: 1.kierunki polskiej polityki zagranicznej 2.znaczenie i konsekwencje opuszczenia ziem polskich przez armię rosyjską</p>	<ul style="list-style-type: none"> •zna daty: 1999 r., 2004 r. •zna postaci: Jan Nowak-Jeziorański, Zbigniew Brzeziński •wymienia sąsiadów III RP 	<ul style="list-style-type: none"> •rozumie pojęcia: Trójkąt Weimarski; Trójkąt Wyszehradzki, Grupa Wyszehradzka 	<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie sąsiadów III RP, członków Trójkąta Weimarskiego, Trójkąta Wyszehradzkiego i Grupy Wyszehradzkiej •omawia główne etapy integracji Polski ze strukturami NATO •omawia główne etapy integracji Polski z UE 	<ul style="list-style-type: none"> •dostrzega znaczenie i konsekwencje opuszczenia Polski przez wojska rosyjskie •charakteryzuje stosunki Polski z nowymi sąsiadami 	<ul style="list-style-type: none"> •ocenia politykę zagraniczną III RP 	XL 1 2